

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Deres referanse

Vår referanse
11/00593-4

Dato
01.09.2011

HØRING-NOU 2011:7 VELFERDS- OG MIGRASJONSUTVALGET

Fellesorganisasjonen (FO) er et fagforbund som organiserer mer enn 26000 barnevernpedagoger, sosionomer, vernepleiere, velferdsarbeidere og studenter. Dette er yrkesgrupper som på forskjellige områder jobber med inkludering og integrering for både arbeidsliv og samfunnsliv forøvrig.

FO vil innledningsvis kommentere retorikken i utredningen der innvandrere gjennomgående blir framstilt på en noe generell og negativ måte. For eksempel kan vi lese på side 322; "Hvis de som kommer i høy grad har kompetanse som etterspørres i det norske arbeidsmarkedet, og får jobber med norske lønns- og arbeidsvilkår, *er ikke et høyt antall nødvendigvis et problem*". Utgangspunktet for utvalget er altså at innvandrere er problematisk. Dette står i kontrast til at deler av arbeidsmarkedet i dag er helt avhengig av mennesker med innvandrerbakgrunn. Dette gjelder for eksempel innenfor transport, renhold, byggebransje, hotell og restaurant, pleie og omsorg.

Rapporten behandler innvandrere som ei stor gruppe og skiller i liten grad mellom land, bakgrunn og begrunnelse for hvorfor de har innvandret til Norge. FO mener at det må stilles ulike krav og forventninger til mennesker avhengig av hvordan og hvorfor de har kommet til Norge. Det er for eksempel stor forskjell på mennesker med flyktning status og en arbeidssøker fra et EØS land. Denne generaliseringa gjenspeiles i de forskjellige forslag til tiltak. FO mener at en forutsetning for god inkludering til arbeidslivet forutsetter individuell oppfølging og behandling av den enkelte arbeidssøker.

Utvalget påpeker at den norske velferdsmodellen er avhengig av høy yrkesdeltakelse og en relativ lik inntektsfordeling for å opprettholde et sjenerøst og universelt velferdstilbud. Dette gjenspeiles i utvalgets forslag til tiltak der den viktigste målsettinga er å få folk ut i arbeid. Utvalget mener at reduksjon av ytelser vil føre til økt motivasjon for lønnet arbeid, og at det vil lønne seg å jobbe. I følge utvalget er det med andre ord, manglende motivasjon som er en av årsakene til at mange står utenfor arbeidslivet.

I følge utredningen har "innvandringen fram til 2004 var dominert av humanitær- og familieinnvandring, som i mindre grad enn resten av befolkningen har vært selvforsørgende, og som på grunn av et relativt lavt kvalifikasjonsnivå har hatt problemer i et krevende norsk arbeidsmarked". (s. 322). Dette fordi de mangler nødvendig utdanning, er syke eller alvorlig

funksjonshemmede. Det skal derfor mer til enn reduserte stønader for å inkludere dem i arbeidslivet. **I følge rapporten er særlig kvinner lite integrert i arbeidslivet og et uttalt mål er å få denne gruppa ut i arbeid.** Kontantstøtten framstilles som et lukrativt alternativ til arbeid og et hinder for å nå dette målet. FO er enig med utvalgets forslag om at denne ordningen skal fases ut, men er uenig i utvalgets begrunnelse for det. Rapporten drøfter i liten grad problemer disse kvinnene har i forhold til å komme inn på arbeidsmarkedet. Mange innvandrerkvinner ønsker seg jobb og kvalifiserer seg gjennom forskjellige kurs, men blir møtt med diskriminering på arbeidsmarkedet og blir nedvurdert for jobbintervjuer. Fjerning av kontantstøtten vil i så måte nødvendigvis ikke bidra til at flere kvinner kommer i jobb, men snarere gjøre denne gruppa enda fattigere. I senere tid har vi også sett at mange kvinner som får praksisplass gjennom NAV ikke får fast ansettelse etter endt praksis. Vi vet også at mange innvandrere med høyere utdanning ikke får jobber de er utdannet til. Vi må derfor erkjenne at arbeidslivet er fylt av ulike segresjons-, marginaliserings- og diskrimineringsmekanismer som i liten grad berøres i utredningen.

FO mener at utredningen i for liten grad, forholder seg til denne problemstillingen og det er få forslag til tiltak for å ansvarliggjøre og stimulere arbeidsgiversiden.

FO reagerer også på at barneperspektivet nærmest er fraværende i rapporten, samtidig som mange av de foreslåtte kuttene vil gå ut over barna. Ved å redusere de foreslåtte ytelsene, vil barna i disse familiene vokse opp i et enda fattigere hjem enn i dag og det er familiene som må bære kostnadene. I Norge i dag lever mer enn 85000 barn under fattigdomsgrensa. (FAFO 2009). Flertallet av kommunene i Norge har økt andel fattige barn, størst har økningen vært i de fem største kommunene. **Nesten åtte av ti fattige barn i Oslo har ikke-vestlig minoritetsbakgrunn noe som vanskeliggjør integrering.** Disse barna har gjerne foreldre som står utenfor arbeidslivet og familien er avhengig av sosialhjelp og offentlige ytelser. Det er ofte barnerike familier som bor dårlig i kommunale boliger som ikke er tilrettelagt barnefamiliers behov. Både barna og foreldrene er særlig sårbare på grunn av manglende tilhørighet til landet, språket, kulturen og ikke minst manglende sosial tilknytning til jevnaldrende og andre. Mange er også traumatisert på grunn av opplevelser fra hjemlandet. Flere studier viser hvordan fattigdom påvirker det enkelte barns liv sjanser og muligheter til å gjøre avgjørende endringer i sine livsløp, sammenliknet med foreldrenes. Forskning viser også at fattigdom slår negativt ut på barns helse. På tross av at staten har etablert ulike tilskuddsordninger som er ment å iverksette tiltak som fremmer utsatte barn og unges sosiale deltakelse i sosiale aktiviteter, er det et økende antall som på grunn av lav økonomi utestenges fra en rekke sosiale aktiviteter som er vanlig blant barn.

Barnefattigdom handler ikke først og fremst om sosial nød hvor familier ikke har mat, klær og bolig. Snarere handler det om barns mulighet til å delta på lik linje med andre barn. Barnekonvensjonen som i år fyller 20 år, gir alle barn rett til tilfredsstillende levekår og alle barn rett til lek og fritid. Barn fra fattige familier får ofte ikke sine rettigheter innfridd og barnefattigdom bryter i så måte flere av artiklene. **Kutt i barnetilleggene til**

uførepensjonister og sosialhjelpsmottaker vil føre til mer fattigdom blant barn i sårbare familier.

Vurdering av tiltak; kap.14.

Innstrammingsalternativet.

I dette alternativet ligger det et forslag om å redusere det offentlige ansvar for inntektssikring gjennom reduserte ytelsesnivåer og kortere ytelsesperioder. Folk må jobbe og det må lønne seg.

Utvalget foreslår noen kutt som fjerning av kontantstøtte og ektefelle tillegg i uførepensjon. FO er som tidligere nevnt, enig i at kontantstøtten bør fases ut, men uenig i utvalgets begrunnelse for dette. Kontantstøtten slik den fungerer i dag, kan blant annet være med på å hindre en integrering. Større satsing på barnehager som et integreringstiltak er viktig. Bruk av gratis kjernetid bør utvides både i til å gjelde flere innvandrertette regioner og bydeler som ikke er omfattet av tilbudet i dag og til også å gjelde for yngre barn. Barnehagen er en viktig arena for barn til å lære norsk og til å bli kjent med det samfunnet de skal vokse opp i. Barnehagen er også en viktig arena for foreldrene og da særlig mor, i forhold til egen integrering og språkopplæring. Derfor mener FO at gratis kjernetid vil være et viktig integreringstiltak som på sikt kan bidra til større integrering i arbeidslivet.

FO vil understreke at det er viktig at man ikke tar bort ytelse fra folk som ut fra fysiske og psykiske helseproblemer ikke kommer inn på arbeidsmarked eller som ut fra kvalifikasjoner og kompetanse taper i arbeidslivet.

Aktiviseringsalternativet

Aktiviseringsalternativet i de helserelaterte ytelsene.

Utvalget støtter seg til forskning som viser at tilpasset arbeid eller aktiviteter har positive effekter. Graderte sykemeldinger/ ytelse kombinert med rett og plikt til aktivisering. Først og fremst skal arbeidsevnen utnyttes i ordinært arbeid. Utvalget påpeker at det må iverksettes virkningsfulle sanksjonsmuligheter overfor de stønadsmottakere som vegrer seg for å stille opp på arbeid. Igjen problematiseres det ikke over arbeidsplasser som vegrer seg for å ta i mot arbeidskraft med redusert arbeidsevne.

FO er enig i at tiltak som iverksettes først og fremst skal være kvalifiserende for arbeidslivet. Men FO mener også at det bør iverksettes tiltak overfor grupper av mennesker hvor sannsynligheten for at de vil komme ut i arbeidslivet er relativt liten. Tiltak som iverksettes bør derfor også ha et inkluderingsperspektiv ved seg, og særlig opp mot integrering av barn. Det må også være en målsetting for utvalget at barna av denne gruppa som er i arbeidsfør alder får en best mulig oppvekst og utdanning slik at de kvalifiserer seg til jobber og derved igjen bidra til opprettholdelsen av velferdsmodellen.

Aktivisering i de familiepolitiske ordningene.

Som tidligere nevnt, mener FO at barneperspektivet i utredningen nesten er fraværende. FO mener det er viktig at det legges et godt grunnlag gjennom politikken i forhold barn, slik at de blir integrert, lærer seg norsk og får mulighet til å delta på de samme arenaer som etnisk norske barn.

De familiepolitiske ordningene og diskusjonene rundt familieytelsene som behandles i utredningen, dreier seg i hovedsak om hvordan de velferdspolitiske virkemidlene oppfordrer folk til deltakelse i utdanning og arbeid. De foreslåtte tiltak som berører barn, er tiltak som først og fremst er til for å få foreldrene ut i arbeid. Utredningen har som hovedbudskap å få mennesker med innvandrerbakgrunn ut i jobb, i hovedsak for å sikre velferdsmodellen, men også som et viktig integreringstiltak. Universelle familiepolitiske ordninger mener FO er viktig i forhold til integrering av barn med innvandrerbakgrunn. Skolen i Norge er i dag gratis, men mange aktiviteter som er knyttet til skole koster penger. Fattigdom hos foreldre med innvandrerbakgrunn, gjør at deres barn ikke får delta i disse aktivitetene noe som igjen fører til en sosial eksklusjon og stigmatisering av disse barna. Økt satsing på aktiviteter i forhold til barn, ikke bare som et middel for å foreldrene ut i arbeid, men også for barnet selv og som et integreringstiltak, mener FO er svært viktig. FO går derfor også sterkt i mot et forslag om fjerning av barnetrygd, barnetrygden er en ordning som i dag er universell, lite stigmatiserende og som kommer barna til gode.

Med hilsen

(sign)
Rigmor Hogstad
Forbundsleder

Inger Karseth
Fagkonsulent

